

“МОЛОДША СЕСТРА” (ДО 150-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ГАННИ СЕРГІЇВНИ ГРУШЕВСЬКОЇ)

Ганна Шамраєва (дів. прізвище Грушевська; стоїть посередині) з батьком Сергієм Федоровичем, братами Михайлом, Олександром, матір'ю Глафірою Захарівною і чоловіком Віктором Шамраєвим. П'ятигорськ. [Кінець березня — початок квітня (за ст. ст.)] 1895 рр. ІММГ

Поміж найближчих людей в оточенні Михайла Грушевського майже впродовж усього його життя була його сестра Ганна, яку в родині ніжно називали Галею, Галочкою. Зі старої метричної книги ми довідуємось, що вона народилась 4 (за новим стилем — 16) квітня 1869 р. в селі Сестринівці Махнівського повіту на Київщині в родині вчителя гімназії Сергія Федоровича Грушевського та його дружини Глафіри Захарівни. То був саме той час, коли Сергій Грушевський виїхав на Кавказ у пошуках праці, тож її дитинство

та юність пройшли у Ставрополі та Владикавказі, де протягом 1870—1901 рр. Сергій Федорович керував народною освітою.

↗ Гімназистка Ганна Грушевська. Владикавказ. Не пізніше 1887 р. ІММГ

У Владикавказі 1887 р. Ганна закінчила жіночу гімназію. Прикладом для неї, як і для молодшого братика Олександра, був старший брат Михайло з його патріотичним світоглядом, нестримним потягом до знань і праці «задля народу свого, задля освіти і правди». «Це була дуже дружна, доброзичлива один до одного, дуже любляча сім'я. [...] Називали вони один одного або говорили один про одного тільки ласкавими, зменшуваними іменами. У мене на все життя залишились у пам'яті звернення: дядя Мішенька, дядя Сашенька, Галочка», — згадувала на схилі віку Вікторія Слупська (дівооче прізви. Шамрай) — онука Ганни Сергіївни.

14 липня 1891 р. Ганна Грушевська стала дружиною офіцера Віктора Шамраєва, з яким мешкала в різних містах Кавказу, мала дітей Олю та Сергія. Проте навіть за царських часів їхній шлюб не витримав великої різниці світоглядів і вдачі подружжя і, фактично, розпався. З 1905 р. Ганна Сергіївна з дітьми та матір'ю знімала помешкання в Києві, а 1908 р. після придбання разом з братами Михайлом та Олександром будинку на Паньківській № 9

оселилась там на третьому поверсі. Там вона мешкала всю решту ЖИТТЯ.

↗ Ганна Шамраєва з дітьми Олею та Сергієм. Київ. Приблизно 1907 р. ІММГ

У Києві розкрився її потенціал на науковій та громадській нивах. Ганна Сергіївна працювала в часописах «Село», «Засів», «Літературно-науковий вісник», Українському науковому товаристві, видавництвах «Книгоспілка» і «Державному видавництві України. Ще чекають уваги дослідників її літературознавчі та історичні праці, підписані іменем «Ганна Шамрай». Втім, для рідних, як згодом і для грушевськознавців, вона завжди була Ганною Грушевською.

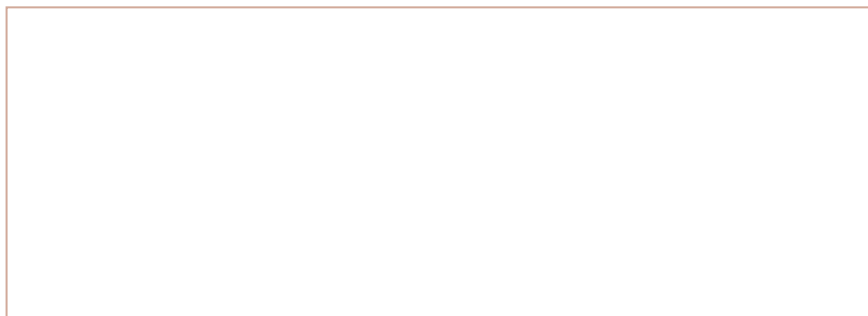
⤴ Шамрай Ганна Сергіївна з онукою Вікторією. Київ, Паньківська, 9. Наприкінці 1930-х рр. ІММГ

Лихі 1930-ті рр. завдали нечувано страшного удару як усій Україні, так і Грушевським зокрема. У 1930 р. Ганну Сергіївну було звільнено з роботи. Того ж року померла її онука Галя Петрицька (донька художника Анатолія Петрицького). У 1933 і 1937 рр. був репресований її син Сергій Шамрай (помер 1939 р. на Колимі). Сталінський режим зламав долю її доньки Ольги. Ганна Сергіївна Шамрай померла 7 серпня 1943 р. в окупованому нацистами Києві і була підпохована до матері — Глафири Грушевської на Байковому кладовищі. Тепер за їхньою могилою, як і за могилами інших Грушевських, наглядає наш Музей. Зокрема, стараннями музейників восени 1995 р. на скромному обеліску Глафири Грушевської з'явилась нова епітафія: «Ганна Шамрай / 1869 — 1943».

Історико-меморіальний музей Михайла Грушевського береже пам'ять про Ганну Сергіївну, як і подаровані Вікторією Слупською її безцінні меморіальні речі. Все це є частиною пам'яті Дому Грушевських, його неповторної аури.

Микола Кучеренко

ЗАЛИШИТИ ВІДПОВІДЬ

Ім'я *

Email *

Опублікувати коментар

**МУЗЕЙ ВІДЧИНЯЄ ДВЕРІ ДЛЯ
ВІДВІДУВАЧІВ**

«Я ПОЧУВ СЕБЕ ЛІТЕРАТОРОМ»

**КУЛЮНЯ/КАТРУСЯ/КАТЕРИНА
МИХАЙЛІВНА**

**«МІЙ СВІТЕ ЗАТИШНИЙ, МОЯ УТІХО
МИЛА»:
ОСВІДЧЕННЯ МИХАЙЛА
ГРУШЕВСЬКОГО**

«Історико-меморіальний музей
Михайла Грушевського» © 2017

е-АРХІВ МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО

Попередня версія сайту

Музей працює щоденно, крім понеділка, з 10:00 до 18:00

Київ, вул. Паньківська, 9
Тел.: (044) 288-28-07